

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

การเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม เราอยู่ในสังคม เราต้องการความจริงใจ ถ้ามีความจริงใจต่อกันนะ การพูด การจา ความน่าเชื่อถือมันมี แต่ถ้าไม่มีความจริงใจต่อกันแล้วความเชื่อถือมันไม่มีความจริงใจ เห็นไหม เราต้องการแรงปรารถนาอย่างนั้น เราปรารถนาอยากให้คุณมีน้ำจิตน้ำใจ มีความจริงใจกับเรา เราต้องมีความจริงใจกับเขาก่อนไง ถ้าเราไม่มีความจริงใจกับเขาก่อน เราจะให้คนอื่นมีความจริงใจกับเรา เราจะหาที่ไหนล่ะ

นี่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติอย่างไร เขาก็ประพฤติปฏิบัติกับเราอย่างนั้น เราไม่ชอบสิ่งใด คนอื่นก็ไม่ชอบสิ่งนั้นเหมือนกัน นี่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้มีความจริงใจต่อกัน ถ้ามีความจริงใจต่อกัน อย่างอื่นมันจะตามมาหมดเลย แต่ถ้าใจไม่จริงต่อกัน สิ่งต่างๆ มันมีแต่ความระแวงสงสัย ดูทางโลกสิ เวลาเขาเดือดร้อนกัน เห็นไหม เวลาเขาเดือดร้อนกัน เขาต้องการคนช่วยเหลือ คนคุ้มครอง คนดูแล แต่เวลาเขาไม่เดือดร้อน เขาไม่ต้องการใครหรอก

สิ่งที่เขาไม่ต้องการใครเพราะอะไร เพราะทุกคนต้องการความเป็นส่วนตัว ถ้าความเป็นส่วนตัว เวลาเราปฏิบัติกัน ที่เราทำกันมันเป็นการส่วนตัว เราปฏิบัติ เราเข้าป่าเข้าเขาไปเพราะเหตุใด เราเข้าป่าเข้าเขาเพราะต้องการความเป็นส่วนตัว แต่เวลาอยู่ในป่าในเขามันจะเป็นส่วนตัวไหม เพราะความรู้สึกนึกคิดมันตามไปหมดเลย นี่ความรู้สึกนึกคิดมันไปกับเรา

เวลาทำบุญกุศล เห็นไหม เวลาเราตายไป สิ่งที่เราทำ เจตนาที่ออกมาจากใจ วัตถุนี้เป็นเครื่องแสดงออกของน้ำใจเท่านั้น ถ้าเป็นเครื่องแสดงออกของน้ำใจ การเสียสละคือการให้ทาน การให้ทานมันฝึกหัดหัวใจของเรา ถ้าฝึกหัดหัวใจของเรา เห็นไหม เวลาเราเกิดมาเรามีสติปัญญา เวลาคนเขาอยู่ทางโลก ถ้าใครมีสติมีปัญญาของเขา เหตุการณ์สิ่งใดเกิดขึ้นมาเขาจะแก้ไขวิกฤติ สิ่งนั้นด้วยสติปัญญาของเขา

ถ้าเหตุการณ์วิกฤตินั้นเกิดขึ้น คนในสังคมนั้นมีความตกใจ มีความแตกตื่น การแตกตื่น กระด้างตื่นตูม เขาจะแก้ปัญหาลึ่กๆ ไม่ประสบความสำเร็จ เขาจะต้องเป็นทาสของกระแส สังคมอย่างนั้นตลอดไป แต่ถ้าใครมีสติปัญญา เขาจะโฆษณาชวนเชื่อขนาดไหนเราก็ไม่ไปกับ เขา เพราะเรามีสติปัญญาไง แต่ถ้ามีการโฆษณาชวนเชื่อ เห็นไหม เวลาเขาพูดสิ่งใดก็เชื่อตาม เขาไปหมดเลย นี่ค่าสังคม คนในสังคมนั้นมีความรู้สึกลึกซึ้งคิดได้เท่านั้นเองหรือ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสอนคน เห็นไหม จะสอนคนต้องพัฒนา ถ้า พัฒนาขึ้นมา พัฒนามาที่ไหนล่ะ? พัฒนานี้ฝึกหัดให้เขาทำเป็นขึ้นมา เวลาเราศึกษาธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็บอกเราเข้าใจๆ เรารู้แล้วแหละ...รู้นั้นเป็นทฤษฎีทั้งนั้นแหละ คุณ เวลาพ่อแม่สอนลูกเขาบอกว่าต้องให้ลูกเป็นคนดี ลูกบอกแม่ไม่ต้องสอนหรือหนูรู้อันนั้นแหละ หนูเข้าใจทั้งนั้นแหละ

หนูเข้าใจทั้งนั้น แล้วหนูทำไมทำอย่างนั้นไม่ได้

ถ้าหนูเข้าใจอย่างนั้น หนูต้องทำอย่างนั้นได้สิ

นี่องค์กรต่างๆ เวลาเขาต้องการให้บุคลากรของเขาเข้มแข็งขึ้นมา เขาต้องมีการอบรม เขา ต้องมีการบ่มเพาะของเขา เขาลงทุนลงแรงของเขา เพื่อให้บุคลากรของเขาฉลาดขึ้นมา ถ้าเขา ฉลาดขึ้นมา เขามีปัญญาของเขาขึ้นมา สิ่งต่างๆ มันเป็นต้นทุนทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น เวลาเราเกิดมา ถ้าเรามีความจริงใจต่อกัน นี่แล้วความจริงใจมันมาจากไหนล่ะ? ความจริงใจ เห็นไหม ความจริงใจของเรา ความจริงใจของเด็ก เด็กมันก็มีความจริงใจของมันนะ เด็กมีความจริงใจของมัน แต่วุฒิภาวะของเด็กมันมีความรู้ได้เท่านั้นเอง

ฉะนั้น ถ้าเรามีความจริงใจ แต่ในเมื่อวุฒิภาวะของสังคมอ่อนด้อย ในเมื่อสังคมเขามี ความรู้สึกลึกซึ้งอย่างนั้น แต่ความอ่อนด้อยของเขา เขาอ่อนด้อยด้วยความจำเป็นไหม เขามี ความรู้สึกลึกซึ้งทั้งนั้นแหละ ความผิดความถูกทุกคนเข้าใจได้ ความดีความชั่วจิตใต้สำนึกมันรู้ได้ แต่ ในเมื่อกระแสสังคมแบบนั้น ในเมื่อเขาแสดงตัวอย่างนั้น เขามีแต่โทษของเขา เขาก็มีความรู้สึกลึกซึ้งของเขาไว้ใจ แต่ถ้าเขาอยู่คนเดียวของเขา เขาคิดของเขาได้นะ

ถ้าเขาคิดของเขาได้ แต่เวลาเขาทำขึ้นมาเขาทำไม่ได้ เขาทำไม่ได้เพราะคนเรา นี่มนุษย์ เป็นสัตว์สังคม มันอยู่ด้วยกันไง มันเกรงอกเกรงใจต่างๆ ไปทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น ถ้าเราแยกตัว

ออกมาแล้ว เราพยายามทำความเข้าใจของเราเข้ามา ถ้าใจเราสงบเข้ามา เราเกิดปัญญาขึ้นมา มันจะย้อนกลับมาในหัวใจของเรา ถ้ามันย้อนกลับมาหัวใจของเรา เห็นไหม นี่เราสร้างกันที่นี่ ถ้าสร้างกันที่นี่ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนามธรรมๆ นามธรรมแล้วทำไมพระมาอยู่กับสังคมละ นามธรรมแล้วทำไมพระเรียไรอยู่อย่างอย่างนั้นละ

การเรียไร การเสียดสนั้นมันเป็นการฝึกหัดหัวใจอันนั้น ถ้าการฝึกหัดหัวใจอันนั้น ถ้าสิ่งที่ฝึกหัดหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นมันพัฒนาขึ้นมาละ หัวใจดวงนั้นมันจะคิดเองว่าควรหรือไม่ควร จะเรียไร จะเสียดสนที่ไหน ถ้าเขามีสติปัญญาของเขา เขาเสียดสนของเขา เขาพัฒนาของเขา เขาไม่เสียดสนสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์หรือ เขาต้องเสียดสนสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขา เห็นไหม ถ้าคนมีปัญญากับคนมีปัญญาต่อกัน หลอกกันไม่ได้หรือ เขามีปัญญาของเขา เขาเข้าใจของเขา ถ้าเขาเข้าใจของเขา นี่ไงว่ากระแสสังคมๆ สังคมมันชักนำใครไปละ แล้วถ้าหัวใจของเราไม่มีสติปัญญาละ ใครจะดึงใครจะชักนำหัวใจของเราไป

ถ้าเรามีสติ เห็นไหม เราก็ทำความเข้าใจเรามาได้ ถ้าใจเราสงบแล้ว ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมากับเรา เราเองเราไม่กล้าอ้าปากพูดกับเขาเลยละ เพราะมีความรู้สึกนึกคิดต่างกัน นี่เวลาจินตมยปัญญา จินตนาการไปมันจินตนาการด้วยอะไรละ เห็นไหม คุณิ เขาอบรมกัน เขาบ่มเพาะกันให้คนมีปัญญาๆ เขาก็จินตนาการมาจากปัญญาของเขา เขาจินตนาการจากข้อมูลของเขา เขาจินตนาการจากบุญจากบาปของเขา บุญของเขา ถ้าจิตใจของเราดี เขาจินตนาการไปสิ่งที่ดีๆ ไป แต่ถ้าจิตใจเขาต่ำทราม จิตใจเขามีแต่บาปอกุศลเขาก็จินตนาการไปแต่เรื่องทำร้ายตัวเอง เห็นไหม

เวลาจิตเราสงบขึ้นมาเราเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นมาได้อย่างไร? คำว่าปัญญาๆ ทุกคนก็มีปัญญาทั้งนั้นแหละ นี่เขามีปัญญาของเขา เขาวิเคราะห์วิจัยของเขา เรื่องโลกเขาเข้าใจโลกเขาหมดเลย แต่เขาไม่รู้จักตัวเขาเองเลย เพราะอะไร เพราะยังลึกลงสงสัยอยู่ ถ้าพูดถึงเรื่องธรรมะๆ เขาก็เอาความรู้สึกนึกคิดในหัวใจของเขามาเทียบเคียงว่ามันเชื่อไม่ได้ๆ มันไม่เป็นวิทยาศาสตร์ๆ

วิทยาศาสตร์มันเป็นสูตรสำเร็จไง ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยากเป็นนามธรรม มันคืนรนอยู่ในหัวใจนี้ เอาอะไรไปควบคุมมัน ถ้ามีสติ เราควบคุมมันจนจิตมันสงบเข้ามาได้ ถ้าจิตสงบได้

เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา จิตสงบแล้วถ้าเกิดปัญญา เกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นมาจากจิตที่สงบนั้น ทำไมมันถึกลับมหัสจรรย์ขนาดนั้น ทำไมมันซ่อนไขเข้ามาในจิตของเราขนาดนั้น

เวลาโมฆราชไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม โลกนี้เป็นความว่าง โลกนี้เป็นสักแต่ว่า...เธอจมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่า นี่ความว่างๆ เป็นสักแต่ว่า แล้วเธอต้องกลับมาถอนอัตตานุทิฎฐิความรู้ความเห็นในใจของเธอด้วย

เราเข้าใจทางวิทยาศาสตร์หมด ทุกอย่างเราเข้าใจหมดเลยมันเป็นเรื่องภายนอก เราเข้าใจไปหมดเลย แต่อ้อที่ไปคิดๆ ใครไปคิดมันล่ะ ใครไปคิดมัน นี่ถ้าหัวใจไปคิด ถ้ามันเป็นความว่าง ใจเราก็เป็นความว่าง แล้วความว่างกับความว่างมันไม่มีสิ่งใดที่มันเก้ไขกัน ความว่างกับความว่างมันก็เป็นสูตรเดียวกัน มันก็เป็นความเห็นอันเดียวกัน มันก็ปล่อยวางอันเดียวกัน มันปล่อยวางมันก็จบใจ แล้วมันจบไหมล่ะ? มันไม่จบหรอกเพราะเราไม่รู้ไม่เห็นตัวมัน

ถ้าเราเห็นตัวมัน มันมาจากไหนล่ะ สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นทิฎฐิมานะ สิ่งที่เป็นตัณหาความทะยานอยากมันเป็นนามธรรมๆ กิเลสนี้เป็นชื่อของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติว่า “กิเลส” พอกิเลสขึ้นมา ตัณหาความทะยานอยาก ความพอใจ ความขุ่นข้องหมองใจเป็นกิเลส แล้วความไม่รู้ อวิชชาที่มันไม่รู้ถึงความขุ่นข้องหมองใจของตัวเองอยู่ที่ไหน ไม่รู้ว่าตัวเองจะตั้งตนอย่างไร อันนั้นก็ป็นอวิชชา แล้วอวิชชามันอยู่ใต้หัวใจแล้วมันเป็นความว่าง ความว่างจากอวิชชา อวิชชามันว่าง ว่างแล้วเป็นอย่างไรต่อไปล่ะ เพราะมันว่างมันก็ปล่อยวาง

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส” ความส่องใส ความว่างเปล่านั้นแหละเป็นอวิชชา ความว่างเปล่า ความส่องใสอันนั้น นั่นแหละเป็นกิเลส นั่นแหละตัวพอมันเลยล่ะ นั่นล่ะคือมาร มารมันฝังอยู่ในหัวใจของเรา แล้วทำความสงบของใจเข้ามา พอมันว่าง ว่างหมดแล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ จิตส่องใสๆ เป็นอย่างไรล่ะ? ส่องใสมันก็ไม่รู้ ส่องใสมันไม่รู้ แล้วถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา นี่วิชา วิชาจรณสัมปันโน วิชาจรณะ สิ่งต่างๆ ที่มันจะเกิดความสงบของใจมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

แล้วถ้าภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมาแล้วนี้จะสอนใครได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “จะสอนใครได้หนอ ใครจะเชื่อเรา ใครจะเข้าใจได้กับเรา” แต่ถ้าคนปฏิบัติไปมันต้องเข้าไปถึงจุดนั้น มันจะไปรู้ไปเห็นเหมือนกันอย่างนั้น เพราะกิเลสมันอยู่ที่นั่น เวลาเราจับ

เสือ เสืออยู่ในถ้ำ เราก็ไปเที่ยวป่าหาเสือๆ เสือมันอยู่ในถ้ำ อยู่ในป่านั้น ป่านั้นมีถ้ำนั้น ถ้ำนั้น เสือ
นั้นมันซ่อนอยู่ในถ้ำนั้น เราจะไปเจอเสือที่ไหนล่ะ

กิเลสๆ คำว่ากิเลสณะมันชื่อ พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ว่ากิเลสๆ นี้กิเลสไปหมดนะ เหล็กก็
เป็นกิเลส ขี้เถ้าก็เป็นกิเลส ทุกอย่างก็เป็นกิเลส แต่ไอ้ความรู้สึกนึกคิดของเราเป็นความดี เพราะ
อะไร เพราะอารมณ์ของเราไง นี่เวลากิเลสผลัดไสไปข้างนอกหมดเลย แต่เวลากิเลสมันอยู่ใน
หัวใจนี้ไม่ไปหามัน ถ้าไปหามัน ถ้าจิตสงบเข้ามา นี่มันจะไปรู้ไปเห็นของมันไง

ถ้ารู้เห็นของมัน เห็นไหม นี่ที่ว่าภาวนามยปัญญาที่เกิดขึ้น คนไม่รู้พูดไม่ได้หรือ เพราะ
มันพูด มันพูดเทียบเคียงไง คนไม่รู้มันพูดแบบอุปมาอุปไมย มันเทียบเคียงออกมา ถ้าเทียบเคียง
ออกมามันก็จบแล้ว แล้วผู้รู้ที่พูดได้ๆ เขาพูดอย่างไรล่ะ? เขาพูดเทียบเคียงเข้าไปหามันไง องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พูดเทียบเคียงเหมือนกัน แต่เทียบเคียงเข้าไปหากิเลส แต่เราเอา
กิเลสเทียบเคียงเข้าไปหาโลก มันแตกต่างกันไง

เพราะคนที่ไม่รู้มันไม่มีจุดยืน ไม่มีจุดยืน พูดไปมันก็กลัวหลัดลอย พอหลัดลอยขึ้นมามัน
ก็พูดไปถึงโลกไป มันยังลอยเข้าไปใหญ่เลย เราพูดถึงอวกาศ ลอยไหม แต่เราพูดถึงแกนของโลก
เราจะมีหลัดลอยไหม โลกนี้หมุนอยู่เพราะอะไร แรงโน้มถ่วงมันเกิดมาจากอะไร สิ่งที่เป็น
บรรยากาศ ชั้นบรรยากาศของโลกมันมาอย่างไร มันมาจากไหน เวลาจิต ความรู้สึกนึกคิดมันมา
จากไหน เวลาจิตมันสงบเข้ามา

นี่พูดถึงภาวนามยปัญญาไง ถ้าภาวนามยปัญญา เห็นไหม นี่ความสัตย์ซื่อ ความน้ำใสใจ
จริงที่เข้าไปสู่ตัวมัน น้ำใสใจจริงจากใจดวงนั้นมันจะเข้าไปชำระล้างกิเลสจากใจดวงนั้น แต่ใน
เมื่อมันมีวิชาด้วยความไม่รู้อยู่โดยพื้นฐาน โดยพื้นฐาน เวลาฝึกหัดก็ต้องฝึกหัดอย่างนี้ ฝึกหัด
บมเพาะให้เป็นประสบการณ์เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิจิโกล ให้ใจมันได้ฝึกหัด ให้ใจมันได้รับรู้
ใจมันได้พัฒนาของมัน ถ้าใจพัฒนาของมันด้วยการชักนำ การชี้แนะจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า จากธรรมวินัยๆ ที่ชี้นำอยู่นี่

นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราศึกษาเป็นปฐนหมายปายทางแล้วเรา
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ฝึกหัดขึ้นมา ถ้ามันเกิดขึ้นมาเป็นความจริงของเรา นี่ปัจเจกตั้ง สันติภูมิจิโกล
มันเกิดขึ้นมาจากใจ ถ้ามันเกิดขึ้นมาจากใจ มันเป็นความจริง อึ้งนะไม่อยากพูดกับใคร

หลวงตาท่านพูดบ่อย “ถ้าคุณไปเขาก็หาว่าบ้า เราก็อยู่กินไปอย่างนี้วันๆ หนึ่งจนกว่าจะสิ้นอายุขัย จะคุณไปเขาก็หาว่าบ้า” แต่สุดท้ายแล้วด้วยความเมตตา ด้วยความที่ที่ท่านทำของท่านมาด้วยความทุกข์ความยากของท่าน “เรามาได้อย่างไรล่ะ? เราก็มารด้วยข้อวัตรปฏิบัติที่หลวงปู่มั่นท่านวางแนวทางไว้” แล้วท่านก็พยายามของท่านขึ้นไปจนประสบพบความจริงอันนั้น

ฉะนั้น สิ่งที่เราวันนี้เราก็มารจากที่หลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติ คือแนวทาง แนวทางเห็นไหม นี่ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจเราสงบแล้ว จิตสงบแล้วเป็นสมาธิแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา แล้วพอฝึกหัดใช้ปัญญา คนที่เขาว่าเขาเป็น นี่ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาสัตถุญา ปัญญาจากการจำ ปัญญาจากการฝึกหัด ปัญญาจากจิตของเรา ถ้าเราเจอความจริงขึ้นมา มันก็เหมือนกับทองคำ ทองคำมันสะอาดบริสุทธิ์แค่ไหน ทองคำที่มันอยู่ในเหมือง อยู่ในต่างๆ มันก็มีแรผสมเห็นไหม เขาต้องมาร่อน เขาต้องมาหลอม มาต่างๆ กว่ามันจะมาสะอาดบริสุทธิ์

จิตใจมันฝึกปัญญาแต่ละขั้นแต่ละตอนเข้ามา ปัญญาก็คือปัญญาเหมือนกันนี้แหละ แต่ปัญญาเป็นสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ปัญญาที่มันสะอาดบริสุทธิ์ขนาดไหน เหมือนแร่ทองคำมันสะอาดบริสุทธิ์ขนาดไหน มันมีคุณค่าต่างกันอย่างไร นี่คนทำเหมืองเขารู้ เขามองด้วยสายตาเขารู้เลยล่ะ

นี่เหมือนกัน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมา จิตใจผ่านมาแล้วมันเข้าใจของมัน แล้วนี่ผู้ที่ปฏิบัติมาแล้วคอยชี้ นำ คอยบอกเรา คอยกลั่น คอยกรองจิตใจของเราให้มันละเอียดลึกซึ้งเข้าไป ปัญญาที่จะเข้าไปชำระกิเลสมันเป็นภวานามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการภวานา มันไม่มาจากไหนเลย มันมาจากอริยสัจ มันมาจากสัจจะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณอันนี้ มันมาจากอริยสัจ แล้วอริยสัจจะเข้าไปทำลายตัวมันเอง สัจธรรมอันนี้มันเกิดขึ้นมา สัจธรรมนี้เกิดขึ้นมาเกิดขึ้นมาจากใจของเราเห็นไหม

นี่น้ำใสใจจริงใจ เราทำด้วยความจริงของเรา ถ้ามันจะแตกต่างไม่เหมือนใคร มันจะเป็นอย่างไรก็ให้มันเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา มันก็จะเป็นสมบัติของเรา เอวัง